

Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola

A köztes lét topográfiája

DLA értekezés tézisei

Katharina Roters

Budapest

2011

Disszertációm az eddigi művészeti munkám folyamatait önéletrajzi és teoretikus kontextusba helyezi. Ez öncélú munka volt és középpontjában e folyamatok megnevezése állt »Hogy egy új hangnemet találjak, hogy az, ami elviselhetetlenné és így hamissá vált, újra felfedezhető és igazolható legyen«¹. A következő felismerésekre jutottam:

Nincsenek konklúziók, így tehát tézisek sincsenek. Nincs gyökeret vert lét, sem meghatározott kiterjedés, sem állítások és semmi esszencia. Állapot-intenzitások vannak, melyeknek performatív folyamatában mutatkozik meg maga a lét. Ez nem vagy/vagy dichotómia, hanem átmeneti állapot, küszöb, köztes lét.

Szövegem a téma kellős közepéből indul és önmagára reflektálva alkotja meg magát. Olyan formát mutat fel, amely közeledő és engedékeny, elvonja magát a definiáló-, strukturáló- és kontrolláló hatalomtól a mellérendelés és...és...és mozgását keresve.

Az életrajz narrativitásából táplálkozó megbizonyosodás gesztusa önkonstrukcióvá sűrűsödik. Én vagyok a saját megfigyelőm, saját magam alakítom ki a saját magamról szóló történeteimet, kitalálom az identitásomat. Így csak a saját igazságom létezik, melyhez mindig visszatérek, felfogom, elfoglalom és felszabadítom:

I. a test a médium, a narratív iniciátor

Az önanalízist nem én találtam ki, a testemből jött. Minden mögött, amit teszek és gondolok, a testem tudata áll. Ő az a hely, ahol élek, elkerülhetetlenül. Ő a lehetőség, »amely már valóság, anélkül, hogy jelenvaló lenne«². Azaz mindig itt van, de mégis mindig újra fel kell találni.

II. a bőr, mint küszöbformáció, jelképesen bármely dichotómiát ad absurdum képes vezetni

Bőrökön kutatok. »Atopikus«³ bőrbeteg létemre képtelenség elképzelnem a bőr nélküli testet: fizikai realitásom a bőrömön jön létre, illetve a testem a bőröm találmánya, fantazmája. Itt található az »enigmatikus maradvány«, itt képződik a saját hely fikciója és ön-narrációja, mint önmaga szimulációja, képzelődés – szimulákrumként mint »finom bőröcske repül a levegőben, a jelek és értelem előállításának feladatával mindenhová elküldve és

1 Böhringer, Hannes, Wahrheit ist keine Ware aus dem Regal, in: Kunstforum International Bd.195, Hot Spot Tropen, 2009:405-407:407.

2 Anzieu, Didier, Das Haut-Ich, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1991:46.

3 »Atopikus dermatitisz« egy nem lokalizálható begyulladás és viszkető kiütés megnevezése.

mindenütt befogadva«⁴. Itt inszenálódik a köztes-tér, a köztesség határélménye.

III a csökkenthetetlen potencia a transzformáció metaforája

A határok találmányok, a nagyság meghatározásának kísérletei. Hatalmat és megkülönböztetést teremtenek a hibriditás és az egyenrangúság helyett. Én a hibrid-rés elfoglalását képviselem, opponálok. Ez a pozíció nem úgy működik, mint egyetlen, több eredeti példányból összeállt végleges szintézis, még csak nem is nyom, amely palimpszeszként íródik át, hanem teljesen új konstrukció. Elgondolható és élhető »third space« a saját inherens hibriditásával, különbségeivel, ambivalenciájával és ellentmondásaival.⁵ Így aztán a »third space« nemcsak a posztnacionális-, posztmigrációs pozíció lehetséges helye, hanem megmutatja mélységesen emberi tekintetét: a saját idegent önmagunkban. Így áll össze a lét sok törékeny különbözőséből. Ez a hibrid-sokaság éppen az átmenet alakja - a köztes -, amely a folyamatos transzformációban a betokozódás és a feloldás között oszcillál. A hibrid egy határtalan, lenyúzott/börtelen Atopikus.

IV a mű az élet egyik formája, az élet egy alakítandó mű

A narráció a saját igazságát hozza létre. Stratégiám a nagyméretű formátumok földön való festése. Itt nemcsak a szem kontrollja oldódik fel, nem csak a véletlen, a határozatlan, intenció-nélküliség valósul meg, ez a stratégia maga a ritualizált formám, amely megteremti a teret, amely lehetővé teszi a potenciális transzformációt. Így töröm fel (ön-) észlelésem határait átlépve a dichotómia által rám kényszerített megszorításokat. Itt nem a >tiszta esztétika és a részvétel< szembeállításáról van szó, hanem a >mű – élet< pólusok komplex összejátszásáról. Ebben az értelemben a művészet nem az élettel való szembeállást célozza meg, hanem önállóságának az életbe bekötését, vagyis életes (lebensweltlich) valósággá változtatja az esztétikai szubverzió potenciálját. Ebben az értelemben a művészet a narráció által táplált megbizonyosodás, azaz élet–művészet⁶.

4 Serres, Serres, Michel, Die fünf Sinne. Eine Philosophie der Gemenge und Gemische, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1993:41.

5 A »third space« összehasonlítható egy »elliptikus köztessel«, amelyben az identifikáció ambivalens folyamata zajlik, »amelyben a másik árnyéka saját személyemre esik és fordítva«. (Bhabha, Homi K., Die Frage der Identität, in: Bronfen, Elisabeth/Marius, Benjamin/Steffen, Therese (Hg.), Hybride Kulturen, Stauffenberg Verlag, Tübingen, 1997:97-122. Berlin, 2002:118.)

6 lásd: „Lebenskunst ist, wenn es sie gibt, die Kunst, das Nichtkönnen zu handhaben, die Kunst des Indirekten, die Philosophie, die in ihrem Scheitern glückt.“ (Böhringer, zit. in.: Faust, Wolfgang Max, Dies alles gibt es also. Alltag Kunst Aids, Edition Cantz, Stuttgart, 1993:51.